

lju omogućavajući mu čitanje ove knjige i u slučaju ako se ne služi klasičnim ili biblijskim jezicima.

Treće, autor knjige *I riječ je Božja rasla: Od kerigme do evandolja* piše jasnim jezikom, upotrebljava precizno egzegetsko i teološko nazivlje. Upravo je važno istaknuti autorovu njegu izričajne jasnoće. Nema u njegovu tekstu viška riječi. Pisac upotrebljava onoliko riječi koliko je potrebno za ono što namjera va priopćiti. Ni više ni manje! *Tantum — quantum*, kako bi rekao isusovački utemeljitelj Ignacije Loyolski u jednom drukčijem kontekstu.

Zbog svega u ovom prikazu naznačenog, ali i nenaznačenog, rado preporučujem čitateljima knjigu *I riječ je Božja rasla: Od kerigme do evandolja* prof. dr. sc. Marija Cifraka jer je njome hrvatsko čitateljstvo dobilo djelo koje je kvalitetno i sadržajem i čitljivošću. Hrvatska teološka, osobito biblijska ponuda relevantnom znanstvenom i stručnom literaturom, kompletirana je i obogaćena ovim spisom koji zrači vedrinom. Knjigu *I riječ je Božja rasla: Od kerigme do evandolja* rado će čitati i konzultirati teolozi, pogotovo bibličari, te studenti teoloških znanosti. To će djelo, jednako tako, zahvaljujući jasnoći autorova diskursa, biti pristupačno navjestiteljima radosne vijesti, ali također i brojnim obrazovanim, znatiželjnim čitateljima široke kulture, koji se ne bave izravno teološkim i biblijskim znanostima.

Pero Vidović

Mihael Šilobod, *Fundamentum cantus gregoriani seu choralis*. Studiju o priručniku i prijevod priredila prof. dr. sc. Katarina Koprek, Ogranak Matice hrvatske u Svetoj Nedelji, 2016, 156 str.

Zauzeta djelatnost nekih skupina i institucija često je bitna za promicanje kulture i poznavanje povijesti određene

nih mjesta i važnih osoba iz naše prošlosti. To vrijedi i za marljive članove Ogranka Matice hrvatske u Svetoj Nedelji koji su objavili novi pretisak priručnika *Fundamentum cantus gregoriani seu choralis* iz 1760. Mihaela Šiloboda (1724. — 1787.). Taj svećenik zagrebačke biskupije pripada istaknutim osobama iz 18. stoljeća koje su, uz duhovno-pastoralnu službu, pridonijele znanosti i umjetnosti dotičnoga kraja. Njegovi spisi spadaju u rijetko sačuvana objavljena djela u sjevernim hrvatskim krajevima 18. stoljeća. Šilobod se rodio u Podgrađu (župa Sv. Martin pod Okićem), gimnaziju je pohađao kod isusovaca u Zagrebu, filozofiju je završio u Beču, a teologiju u Bologni. Kao svećenik djelovao je u Tuhlju, Ivancu, Martinskoj Vesi i Svetoj Nedelji. Pisao je na latinskom i hrvatskom kajkavskom jeziku. Objavio je 1758. prvu hrvatsku računicu pod naslovom *Aritmetika Horvatszka*, a 1760. spomenuti *Fundamentum*, uputu za gregorijansko pjevanje. To je jedno od najvažnijih djela iz glazbeno-gregorijanske teorije u Hrvatskoj tog vremena. Šilobodu se pripisuje i redakcijski rad na trećem izdanju zbornika-pjevnika *Cithara octochorda* iz 1757. godine. Također je autor zanimljive odgonetalice *Cabala de lusu lotto, et varia fortuna* (1768).

U knjizi *Fundamentum cantus gregoriani seu choralis*, nakon proslova koji je napisala Martina Mičija Palić, otisnute su i dvije recenzije (Marijan Steiner i Alojz Jembrih). Zatim slijede popratna studija Katarine Koprek, njezin prijevod izvornog teksta na hrvatski te original na latinskom jeziku (uz notne znakove — *neume*). U podnaslovu djela istaknuto je da je ono »namijenjeno početnicima, sabrano od uvaženih autora s kratkom i laganom dijaloškom metodom«. Naznačena je i svećenička služba autora Mihaela Šiloboda: župnik u Martinskoj Vesi. *Fundamentum* kao teorijski priručnik ima šest poglavlja (dijaloga), u

kojima učenik postavlja pitanja iz glazbene teorije (napose u gregorijanskom pjevanju). Sama, naime, metoda dijaloga između učenika i učitelja kakvu primjenjuje autor omogućava dodatna tumačenja i razjašnjenja koja su tadašnjim slušačima bila prihvatljiva. Uzme li se u obzir činjenica da je hrvatski narod u prošlim vremenima imao malo autora koji su pisali i objavljivali glazbene priručnike, tim je veća važnost ovog djela. Nije to neka epohalna knjiga, ali je za našu sredinu ipak bitna. Svako istraživanje, proučavanje i analiziranje takve rijetke baštine pripada u važne kulturne pothvate.

Popratna studija Katarine Koprek obuhvaća četiri poglavlja: 1. Biografija i povijesno–kulturni kontekst glazbenog djelovanja Mihaela Šiloboda, 2. Metoda, materijalni opis i sadržaj priručnika, 3. Mihael Šilobod — skladatelj i redaktor trećeg izdanja zbornika *Cithara octochorda* (CO) iz 1757. godine, 4. Kritički osvrt i zaključna napomena. Cijela je studija napisana pregledno, s odgovarajućim znanstvenim aparatom. Uz uobičajen opis teksta i iznošenje sadržaja, autorica se pokazuje kao vrsna analitičarka, koja se ne ustručava donijeti vlastite kritičke prosudbe i zaključke. Možda u njezinu relativno kratkom tekstu ima donekle previše bilježaka ispod teksta, koje su čak i preopširne. Ipak, one su za prosječnog čitatelja poučne.

Od svih poglavlja, za glazbene je teoretičare najzanimljivije četvrto (Kritički osvrt). Tu Katarina Koprek donosi smjele prosudbe o Šilobodovu priručniku. Pritom donekle s pravom ističe sumnju u njegovu dovoljnu shvatljivost za publiku kojoj je bio namijenjen (zagrebačkim bogoslovima). To bi se osobito odnosilo na dosta složeno pitanje *heksakorda*, odnosno heksakordalnu strukturu gregorijanskih melodija. Ipak, postavlja se pitanje: Ako je to bio priručnik na bogosloviji koji se upotrebljavao »čitavo jedno stoljeće kao *liber*

textus«, ne svjedoči li to da su ga slušači uz potrebno tumačenje mogli slijediti? Ono što nama danas izgleda ne samo komplicirano i nejasno, tadašnji su korisnici priručnika sigurno razumijevali mnogo lakše. Uostalom, pisac priručnika Mihael Šilobod poslužio se već postojećim sličnim djelima, kakvih je na europskom tlu bilo mnogo.

Autorica ističe dijalošku metodu poučavanja koju koristi Šilobod: ta se metoda današnjemu čitatelju »može pričiniti trivijalnom i arhaičkom«, no valja imati na umu da je za svoje vrijeme bila prikladna i prihvatljiva. Pa i u današnjim se obrazovnim metodama vrlo cijeni aktivnost učenika u nastavi, a pritom svakako pridonosi mnogo dijalog između učitelja i učenika. Katarina Koprek naglašava zanimljivost Šilobodove razgovorne metode, koja »ostaje otvorena, tj. ona stvara prostor da se i mi kao treći dijaloški partner nademo u razgovoru. Forma, dakle, a ne jezik, čuva životnost ove rasprave i tamo gdje se ona današnjem čitatelju čini nerazumljivom, suhom i arhaičnom.«

Prijevod je Šilobodova priručnika odgovarajući i u skladu sa suvremenom glazbenom terminologijom hrvatskog standardnog jezika.

Katarina Koprek zaključuje da ovo djelo »svojom dragocjenom gregorijanskom gradom ostaje svjedok davnoga vremena i u njemu kreativnosti iznimnog talenta Mihaela Šiloboda«. On je svakako važna osoba naše kulturne povijesti koja nikako ne smije biti zaboravljena.

Marijan Steiner